

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീമാൻ വേംകടനാഥാർയഃ കവിതാർക്കികകേസരീ |

വേദാന്താചാർയവർയോ മേ സന്നിധത്താം സദാ ഹൃദി ||

കവിതാർക്കികസിംഹ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്ര
ശ്രീമദ്വേദാന്തദേശിക വിരചിതം മഹാകാവ്യം

|| യാദവാഭ്യുദയഃ ||

|| ഏകവിംശഃ സർഗ്ഗഃ ||

This document* has been prepared by

Sunder Kidambi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness *śrīmad āṇḍavan of śrīraṅgam*

---

*This was typeset using skt and T_EX for Malayalam.

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ ഏകവിംശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

വാസുദേവ ഇതി നാമ ദധാനഃ

പൗണ്ഡ്രകസ്തദനു ഭൂരിമദാസഃ |

മാനുഷത്വകവചാന്തരിതേന

സ്പർദ്ധതേ സ്ഥ ഹരിണാ ഹതചിത്തഃ || 21.1 ||

ഹേതിപഞ്ചകമധാരയത ശ്രീ-

വത്സകൗസ്തുഭമുഖാനി ച മുഢഃ |

ഐശ്വരാണി ചരിതാനി ച പൂർവ്വാ-

ണ്യാത്മനഃ സ്വയമജുഘുഷദാപ്തൈഃ || 21.2 ||

ഇന്ദ്രജാലകുഹനാദിഷു ദാക്ഷ്യാത്

ഈശ ഏഷ ഇതി മോഹിതലോകഃ |

അധ്യശേത ഭുജഗേശ്വരശ്യാം

ആരുരോഹ വിഹഗേന്ദ്രവിവർത്തം || 21.3 ||

അമ്പഹം ച മഹതീം വനമാലാം

മാല്യകൃദ്ഭിരുപകൽപ്യ ബഭാര |

നാമധേയമദിശത് സചിവാനാം

നാകനായകവിശേഷനിരുഡം || 21.4 ||

ബലകൃത്രിമഭുജാന്തരയുഗ്മം

ശസ്യമാനമനുജീവിജനേന |

വിശ്വകർത്തുരവതാര ഇതി സ്വം

ബഹവംസ്ത ബധിരോ നിഗമേഷു || 21.5 ||

ഇത്ഥമീശ്വരവിഡംബനരുപം

നാടകീയമനുരൂഡ്യ വിഹാരം |

ശോച്യതാമപി പരാവരവിദ്ഭിഃ
ഹാസ്യതാമപി ജഗാമ ജഗദ്ഭിഃ || 21.6 ||

മസ്തകസ്ഥിതദുരത്യയമ്യത്യോഃ
തസ്യ ദൂത ഉപസ്യത്യ ജഗാദ |
കൃത്യശേഷവിനിവേശിതചിത്തം
നിർഭയോ നൃപതിസംസദി നാഥം || 21.7 ||

കൃഷ്ണകൃഷ്ണ ഗദതോ ഗിരമർത്ഥ്യാം
സംശൃണുഷ്വ മഹതീമിഹ മത്തഃ |
അപ്രമത്തമതിഭിഃ സഹ മിത്രൈഃ
ആപ്തവാക്യമവധീര്യ ന സിദ്ധിഃ || 21.8 ||

അസ്തി കശ്ചിദവധാരിതഭൂമാ
പുരുഷഃ ശ്രുതിഗണേഷു പുരാണഃ |
സ ക്ഷിതിം പരിഗൃഹീതവിഹാരഃ
പൗണ്ഡ്രകത്വമധിഗമ്യ ഭൂനക്തി || 21.9 ||

തസ്യ നിത്യനിരൂപാധികഭൂമേനാ
വിശ്വഭോക്തുരധിഗമ്യ തിതിക്ഷാം |
ഭൂജ്യതേ നിയതകർമ്മവിപാകൈഃ
യുഷ്മദാദിഭിരിലാ ബഹുഭാഗാ || 21.10 ||

അർത്ഥതത്ത്വമിദമശ്രുതപൂർവ്വം
ശൃണ്വതാഽത്രഭവതാ ഭവിതവ്യം |
നിശ്ചലീകൃതഹിതാഹിതസീമ്നാ
ജിഷ്ണുനാ യദുകുലസ്യ വിഭൂത്യൈ || 21.11 ||

ആദിശത്യഖിലലോകനിയന്താ
ത്വാമസൗ ഭജനസൗഹൃദനിഘ്നഃ |
ഈശിതവ്യഗണനാലിഖിതസ്ത്വം
മാ കൃഥാ വിത്ഥമീശ്വരമാനം || 21.12 ||

ബാഹ്യവർത്തനി പരാവരതത്വ-
 വ്യത്യയേന വിനിവൃത്തസതത്വേ |
 ചിത്തവൃത്തിമധിരോപ്യ വിമുഢാഃ
 ശ്രേയസോ ഹി ബഹിരേവ ഭവന്തി || 21.13 ||

ഈശ്വരസ്ത്വമസി ചേത് കൃത ഏവം
 ന തദഗ്രജ ഇതി പ്രമിതിഃ സ്യാത് |
 ദൗ യുവാം പരമ ഇത്യപി ദുഃസ്ഥം
 കസ്തതോ വിഷമ ഏവ ന ചാന്യഃ || 21.14 ||

അർത്ഥവാദകുഹനാഭിരപി സ്യാൻ
 ഈശ്വരാൻ വിഗണയന്തി സുരേന്ദ്രാഃ |
 നിഷ്പ്രമാണജനുഷോ ജനവാദാത്
 കഃ സ്വിഭീശ ഇതി വിശ്വസിതി സ്വം || 21.15 ||

ഗോപികാഭിരപി കർമ്മഭിരാസ്താം
 ബല ഏവ യദി മുക്തിവിധാതാ |
 അഭ്യുതസ്ഥിതിരനാന്തരബാഹ്യഃ
 സപ്തമസ്തു സമയോഽയമപൂർവ്വഃ || 21.16 ||

ഇഷ്ട ഏവ തു മഭീശ്വരഭാവഃ
 തന്മുഖൈർന്ന ഖലു ശക്യനീരോധഃ |
 മത്സുഖാദിഷു കഥം വിശയാനൈഃ
 മത്പരത്വമപദം പ്രതിഷേധ്യം || 21.17 ||

നാമധേയമനപായി മഭീയം
 ത്യജ്യതാം പ്രഥയ ഭാസതയാ വാ |
 ചിഹ്നധാരണമനേന ഗതാർത്ഥം
 കൽപനേന കഥമീശ്വരഭാവഃ || 21.18 ||

താദധീന്യനിയമം യദി ബുദ്ധ്യാ
 സോഽഹമിത്യനുബുദ്ധുഷസി തത് സ്യാത് |

അന്യഥാ തു നിഗൃഹീതിരലംഘ്യ
രാജഭാവത്യഷിതൈരിവ ഭൃത്യൈഃ || 21.19 ||

പാപ്മനാം തമസി പാതയിരൂണാം
ആത്മചൗർയമധിരാജപദസ്ഥം |
ചോദിതേന നിയതോഽപി ഹൃതാത്മാ
ചോരദണ്ഡമവശാദുപയാതി || 21.20 ||

അഭ്യുപേതബധിശാമിഷനീതിം
പ്രാപ്തുമിച്ഛുരധികാരമയോഗ്യം |
ഇഷ്ടമർത്ഥമനവാപ്യ വരാകഃ
പ്രത്യവൈതി സഹസാ പരതന്ത്രഃ || 21.21 ||

നാപരാധ്യതി ക ഏവ നിയത്യാ
പണ്ഡിതസ്തു വിനിവൃത്യ സമിന്ധേ |
അസ്തി ചാഭ്യ ശരണാഗതിരർത്ഥ്യാ
മത്പരസ്യ തവ ജീവിതുമിച്ഛോഃ || 21.22 ||

ഇത്യഭീരിതവതി പ്രണിധൗ തം
പ്രത്യുവാച വിഹസൻ പ്രഭുരാഭ്യഃ |
പഥ്യമഭ്യ വചനം തവ മന്യേ
യദ്ബ്രവീഷി ചിരലിപ്സിതമേതത് || 21.23 ||

ഉഗ്രസേനഭൃതകാ വയമേതേ
നേശിതാര ഇതി വിഭ്രമവന്തഃ |
സമ്പ്രതി ത്വദുപദേശമഹിമ്നാ
ഭാവയേമഹി തവേശ്വരഭാവം || 21.24 ||

ത്വയ്നീശ്വരമതിം ന ച കുർമ്മഃ
ത്വം പരോഽസി നിയമേന പരസ്മാത് |
ത്വാം ദിദൃക്ഷവ ഇമേ വയമാശു
ത്വത്പദം ഗതഭിയഃ പ്രതിയാമഃ || 21.25 ||

ത്വാദ്യശം പ്രമിതിമത്തമദ്യഷ്ടാ
 ത്വയ്നാദരവതാമതിലോകേ |
 യാമിമാം വദസി വാചമനുചീം
 ഭാഗധേയമിവ പക്വമിദം നഃ || 21.26 ||

ഭ്രക്ഷ്യതേ ശരണമേത്യ വിഭുസ്തേ
 ക്ഷേപ്യതേ ച ന മയൈവ ന ചക്രം |
 ഗച്ഛ ശീഘ്രമഭിധത്വ തമീശം
 ത്വാമുപൈതി കുകുരധ്വജിനീതി || 21.27 ||

ആത്തഹേതിരപസർപ്പനിവൃത്തൗ
 ചിന്തിതാപ്തമധിരുഹ്യ സുപർണ്ണം |
 പ്രാസ്ഥിത പ്രതിബലാവസഥായ
 പ്രാണിതത്രിദശഭൂതിരനന്തഃ || 21.28 ||

സാഹസൈകരസിക്വേന തതോഽസൗ
 പൗണ്ഡ്രകേണ യുധുധേ യദുവീരഃ |
 തത്സവിത്വമുപഗമ്യ ച പാർഷ്ണിം
 ഗൃഹ്ണതാ സപദി കാശിന്യപേണ || 21.29 ||

തത്ര വൈരിപൃതനേ സമകാലം
 പൂർവ്വപശ്ചിമതയാ പ്രപതന്ത്യൗ |
 ഭാവയന്നുഭയതോമുഖഭാവം
 പ്രത്യവിധ്യഭധിസായകധന്വാ || 21.30 ||

വൈരിസൈന്യവിതതേഷു സമന്താത്
 ദിങ്മുഖേഷു സമമേവ പുഷ്പ്തക്കൈഃ |
 തസ്യ ദീപ്തരുചിഭിർവ്വിനിപേതേ
 മധ്യഗസ്യ കിരണൈരിവ പുഷ്പ്തഃ || 21.31 ||

വിഭിഷൗ യുഗപദുത്ഥിതവന്തൗ
 സാഗരാവിവ വിലംഘിതവേലൗ |

രുപിണീ ഇവ രജസ്തമസീ ഭേ
സത്ത്വവൃത്തിരനഘഃ സ ജഘാന || 21.32 ||

അസ്തമേവമനയദ്യഭുഭാസ്യാൻ
താവുഭൗ ജഗദ്യുപദ്രവഹേതു |
പൂർവ്വതശ്ച പരതശ്ച ഭവന്തൗ
ദൂർഗ്രഹാവിവ ദൂരാസഭീപ്തിഃ || 21.33 ||

തസ്യ താവുഭയതോ നിപതന്തൗ
ഭഗ്നബാഹുവിടപായുധപുഷ്പൗ |
ജഗ്മതുഃ പൃഥുകഭാവവിഹാര-
ക്ഷിപ്യമാണയമലാർജ്ജുനകക്ഷ്യാം || 21.34 ||

നാമചിഹ്നവസനാഭരണാദ്ഭ്യഃ
നാഥസമ്പദനുകാരനിരുഡൈഃ |
പൗണ്ഡ്രകസ്ഥിതിമവാപ്യ സൃഗാലോ-
പ്യമ്പഭൂത് കില ഗതിം ച തദീയാം || 21.35 ||

വിഭിഷാം വിഹിതവീരഗതീനാം
ഭാരകോപഗമിതൈർഭിരദാദ്ഭ്യഃ |
കൗരവാധ്യുഷിതഭാഗവിഭക്തേഃ
ആഹിതപ്രതിഭദാ ക്ഷിതിരാസീത് || 21.36 ||

പാതിതേഷു വിമതേഷിതി നാമ
പ്രാപ്യ യാദവപുരം പരമേഷ്ഠീ |
പ്രേയസീഭിരവിഭക്തരസാഭിഃ
വീതരാഗസുഭഗോ വിജഹാര || 21.37 ||

ജീവയുക്തമിതരച്ച വിചിത്രം
ദ്യുതമർപ്പിതപണം വിഭധാനഃ |
ഭാവിഭാരതമഹാവസിഭേഃ
സുചനം വിതന്നുതേ സ്മ ശുഭംയുഃ || 21.38 ||

തോഷിതശ്രിനയനസ്യ നൃശംസഃ
 കാശിരാജതനയസ്യ പുരോധാഃ |
 കൽപിതാഹുതിരജീജനദുഗ്രാമം
 കാലവഹ്നിപദവീമിവ കൃത്യാം || 21.39 ||

സാഭിപത്യ യദുവീരസകാശം
 ഹേതിരാജവിഭവേന ഹതാശാ |
 ജന്മധാമനി നിജേ നിയമസ്ഥം
 ജജ്ഞപുകമഭിസ്യത്യ ജഘാന || 21.40 ||

നിർദ്ദാഹ നഗരീമഥ കാശീം
 വിസ്ഫുലിംഗ ഇവ മാധവദീപ്തേഃ |
 യാദവഗ്രസനകൗതുകവത്യാ
 കൃത്യയാ സഹ രഥാംഗകൃശാനുഃ || 21.41 ||

സ്യന്ദനദിരദവാജിപദാതി-
 പ്രാജ്യസൗധപരിപാടിസമൃദ്ധ്യാ |
 ചക്രവഹ്നിവിഭവേന തദാഭ്യൂത്
 ചന്ദ്രശേഖരവിലേപനഭൂമാ || 21.42 ||

ക്ഷേത്രമേതദവിമുക്തസമാഖ്യം
 മുക്തിയോഗ്യമുപസ്യഷ്ടമയോഗ്യൈഃ |
 ഇത്യവേക്ഷ്യ ഭവനേന തദർഹാം
 സംസ്ക്രിയാമിവ ചകാര സുഭൃഷ്ടിഃ || 21.43 ||

അപ്രശാന്തരുഷമദ്ഭൂതദീപ്തം
 ദശ്യവൈരിപുരമായുധരാജം |
 നിർജ്ജരാഃ പ്രതിനിശാമയമാനാഃ
 ബിഭൃതി സ്ഥ ജഗദുശ്ച ജയോക്തിം || 21.44 ||

ദൈവതൈരപി ചതുർമ്മുഖമുഖ്യൈഃ
 ഭത്തസൽകൃതിരസൗ ജിതകാശീ |

ഇഷ്ടനിർവ്വഹണനിർവൃതചിത്തം
വിഷ്ടരശ്രവസമഭ്യുപപേദേ || 21.45 ||

ആസുരപ്രകൃതികേഷു നിരസ്തേ-
ഷ്യേവമേഭിരനുപാലിതസഖ്യഃ |
വാനരോ ഭുജബലേന ബബാധേ
ദുർമ്മതിർജ്ജഗദിദം ദിവിദാവ്യഃ || 21.46 ||

ഭൂധരാനുദഹരദ്ഭുജശാലീ
പ്രക്ഷിപംശ്ച നഗരാണി മമർദ്ദ |
ക്ഷോഭയൻ ജലനിധീനനുവേലം
പ്ലാവയംശ്ച വസുധാം പ്രജഹർഷ || 21.47 ||

അന്യവീരരഹിതാമിവ മത്പാ
വാരിരാശിരശനാമവലിമ്പൻ |
ആത്മനഃ സദ്യശമാദ്രിയതൈകം
ധേനുകപ്രമഥനേന നിയുദ്ധം || 21.48 ||

ഏകദാ ഹലധരസ്യ വിഹാരേ
സംപതന്നമിതചാപലചേഷ്ടഃ |
ദ്വാരകോപവനപാദപദേദീ
വിശ്വതഃ കിലകിലാം വിതതാന || 21.49 ||

താലകേതൃയുവതീർവ്വിഹരന്തീഃ
ത്രാസയൻ മുഖവികാരവിശേഷഃ |
ക്രീഡനോപകരണാനി വിഭിന്ദൻ
ക്ഷേഡിതാനി വിദധേ വിധിലൂനഃ || 21.50 ||

തം പ്രവൃത്ത കപികൃത്യമദുരാത്
ബാധിത പ്രതിബലോ ബലദേവഃ |
ജംഗമസ്ഫടികഭൂധരകൽപോ
രുക്മശൈലരുചിരം നിരുരോധ || 21.51 ||

വാനരേണ സുഹൃദാ ഭനുജാനാം
 യാതുധാനസമരപ്രഥിതേന |
 പ്രേഷിതാം ഭ്രൂമശിലോച്ചയവൃഷ്ടിം
 നിഷ്പിപേഷ മുസലേന ഹലാസ്ത്രഃ || 21.52 ||

ആപതന്നപസരന്നപി ഭേജേ
 ഗ്രാഹ്യതാമിവ ച ദുർഗ്രഹതാം ച |
 അഗ്രതോഭവദലക്ഷ്യത പശ്ചാത്
 അപ്രതർക്യരഭസോ ഹരിവീരഃ || 21.53 ||

തൗ പരസ്പരഗവേഷിതരന്ദ്രൗ
 കാമപാലകപിസൈനികപാലൗ |
 യോജിതോദ്ധതകരൗ യുധുധാതേ
 ദർപ്പദാരുണദിശാഗജസത്ത്വൗ || 21.54 ||

തം പ്രലംബദമനഃ പ്ലവഗേന്ദ്രം
 വിപ്ലുതം പുനരപി പ്ലവമാനം |
 കാലപാശനിഗൃഹീതമരാതിം
 കൽപമാനമഭവായ വിവേദ || 21.55 ||

സവ്യദക്ഷിണപരിക്രമണാഭ്യാം
 ദ്രാഗലാതമയചക്രനിരീക്ഷ്യഃ |
 ആതതാന ഹലപാണിമദൂരാത്
 അഗ്നിസാലവലയസ്ഥമിവാരിഃ || 21.56 ||

തം ഗൃഹീതഗരുഡാനിലവേഗം
 സർവ്വതോ യുഗപദേവ സമീക്ഷ്യ |
 ലാംഗലീ ജലധിലംഘനദക്ഷം
 ലാഘവേന ലഘയൻ വിചചാര || 21.57 ||

അന്ധകാരമിവ തം പ്രതിരുന്ധൻ
 അർയമേവ മുസലീ നിജദീപ്ത്യാ |

ദിങ്മുഖാനുകലുഷാണി വിതമ്പൻ
വിശ്വദ്യുഷ്ടിവിഭവായ ബഭൂവ || 21.58 ||

ധൂർണ്ണിതാകുലിതകൗരവധാമ്നാ
ലാംഗലേന ലലിതോദ്ധതലീലഃ |
യൂഥനാഥമവരുധ്യ കപീനാം
മൗലിഘാതമവധീന്ദുസലേന || 21.59 ||

വജ്രപാണിമഹിതാദ്ഭുതഭൂമ്നാ
വാനരേണ നിഹതേന സ രാമഃ |
വ്യാചകാര വിനതാഭയദാതാ
പൂർവ്വരാമചരിതം പുനരുക്തം || 21.60 ||

ധർമ്മമർമ്മഭിദി ദൈവവിപാകാത്
ഉദ്ധ്യതേ ഭിവിദനാമനി ശല്യേ |
രേവതീരമണരേചിതഖേദാ
നാകിനശ്ച മൂനയശ്ച നനന്ദുഃ || 21.61 ||

ത്രാസിതേഷു വിബുധേഷു തദഗ്രേ
പീതവന്തമമൃതം ബലഭദ്രഃ |
പ്രാപയത് പ്ലവഗമുഖ്യമിതീവ
സ്വർഗ്ഗിഭിഃ സഹ സുധാശനഭാവം || 21.62 ||

ഭൂതലേ ഹലധരാഹിതഗുപ്തൗ
സാരഭൂതസുഭദ്രഗ്രഹണേന |
ഉണ്ഠരവൃത്തിരുദരംഭരിരാസീത്
താദ്യശേന തപസൈവ കൃതാന്തഃ || 21.63 ||

ഏവമീഷഭവരോപിതഭാരാം
ഭാവയൻ ഭൂവമതോഷയദാർയാൻ |
പൂർവ്വദേവജനിതാനഭിനിഷ്ഠൻ
പൂർവ്വജേന സഹിതോ യദുനാഥഃ || 21.64 ||

ഭാർഗ്ഗവാഭിഭിരബാധിതഭൂമ്നാം
 നിർമ്മമേഷപി നികാരപരാണാം |
 സൗഭഹംസഡിഭികപ്രഭൃതീനാം
 സുഭനൈരലഘയച്ച ധരിത്രീം || 21.65 ||

ഉഗ്രസേനവിനിവേശിതരാജ്യാം
 ഉന്നമയ്യ യദുവംശവിഭൃതിം |
 തസ്യ ദിഗ്വിജയകൗതുകമാദ്യഃ
 സപ്തലോകതിലകോ വിതതാന || 21.66 ||

തന്നിയോഗമഥ ശേഖരയിത്യാ
 സ്വപ്രശാസനവശംവദവിശ്വഃ |
 യാവദുക്തനിയതാഖിലവൃത്തീൻ
 യാദവാനുപനിനായ സുധർമ്മാം || 21.67 ||

ആത്മകൽപിതധൃതേരഥ രാജ്ഞഃ
 സന്നിധൗ സചിവപീഠനിവിഷ്ടഃ |
 മന്ത്രണായ മഹതോ യദുമുഖ്യാൻ
 സമ്മുഖാൻ പ്രതിനന്നദ മുകുന്ദഃ || 21.68 ||

അഭജത നരപാലമുഗ്രസേനം
 ബഹുമനുതേ സ്ഥ യദുംസ്തഥാപി തുംഗഃ |
 ക്വചിദഭിലപനേ വിഭക്തിശക്ത്യാ
 സ്വഗുണവിഭൃതിഗുണീഭവന്നിവൈകഃ || 21.69 ||

അധിഗുണഹരിവംശവീരസംഗാത്
 അപചിതവാസവസംഗമാഭിലാഷാ |
 അതിശയരുചിരാം വഹന്ത്യഭിഖ്യാം
 അചക്മതേവ സഭാ തദാധിരാജ്യം || 21.70 ||

|| ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമഭേക്ഷനാഥസ്യ
 വേദാന്താചാര്യസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ ഏകവിംശഃ സർഗ്ഗഃ ||